

Roma inaweka maono - Nambari ya Pili

Kutambua Roma ya kisasa na maono ya kinabii katika siku za mwisho

Jeff Pippenger

2024-07-05

Na katika nyakati zile wengi watainuka dhidi ya mfalme wa kusini; pia wanyang'anyi wa watu wako watajikuza ili kutimiza maono; lakini wataanguka. Danieli 11:14.

Utambulisho sahihi wa mamlaka ya siku za mwisho inayowakilishwa kama Roma ya Kisasa, na hivyo ile mamlaka 'inayoithibitisha njozi', ni muhimu na la wokovu. Inawakilisha kipengele cha mchakato wa mwisho wa kujaribiwa kwa wale laki moja na arobaini na nne elfu. Neno "njozi" katika mstari huo ni neno lilelile la Kiebrania ambalo Sulemani alilochagua alipoeleza kwa nini watu wa Mungu huangamia.

Pasipo maono, watu huangamia; bali ashikaye sheria, heri yake. Mithali 29:18.

Manabii wote wanazungumza moja kwa moja zaidi kuhusu siku za mwisho kuliko kipindi kingine chochote cha historia takatifu, na onyo la Sulemani kuhusu haja ya kuwa na "maono" ni suala la uhai au mauti. Kweli siku zote hugawanya na huzalisha makundi mawili ya waabudu. Katika mstari huo kuna kundi linaloangamia na kundi linalolishika sheria kwa furaha. Hata hivyo, inapaswa kutambuliwa kwamba ushauri wa Sulemani umewekwa katika muktadha wa mjadala kuhusu "kweli." Pia upo katika muktadha wa mfano wa wanawali kumi, kwa kuwa mfano wa wanawali kumi ni kielelezo cha msingi cha uzoefu wa watu wa Mungu katika siku za mwisho.

Mjinga hutoa yote aliyo nayo moyoni; bali mwenye hekima hujizuia hadi baadaye. Mtawala akisikiliza uongo, watumishi wake wote ni waovu. Maskini na mtu mdanganyifu hukutana pamoja; Bwana huangaza macho ya wote wawili. Mfalme ahukumuye maskini kwa uaminifu, kiti chake cha enzi kitaimarishwa milele. Fimbo na karipio hutoa hekima; lakini mtoto anayeachwa kwa mapenzi yake humletea mama yake aibu. Waovu wakiongezeka, maasi huongezeka; bali wenye haki watauona anguko lao. Mrekebishe mwanao, naye atakupa raha; naam, ataifurahisha nafsi yako. Pasipo maono, watu huangamia; bali ashikae sheria, heri yake. Mithali 29:11-18.

Si nia yangu kuwanyooshea kidole wale ambao huenda wana uelewa tofauti kuhusu Roma ya Kisasa kuliko ule nilio nao. Nia yangu ni kuonyesha kwamba Sulemani anazungumzia makundi mawili ya waabudu, ambayo anayataja kama "mwenye hekima" na "mpumbavu." "Mpumbavu" pia anatambuliwa kama "mwovu." Wanawali wenye hekima na wapumbavu wa ule mfano pia wanatambuliwa katika mfululizo wa unabii wa Danieli sura ya kumi na mbili kama wenye hekima na waovu.

Wengi watatakaswa, watafanywa weupe, na kujaribiwa; lakini waovu watatenda uovu; wala hakuna miongoni mwa waovu atakayeelewa; bali wenye hekima wataelewa. Danieli 12:10.

Sulemani na Danieli wanakubaliana, kwa kuwa ushuhuda wote wa kinabii unalingana katika siku za mwisho. Wenye hekima wanaelewa "kuongezeka kwa maarifa."

Na wenye hekima watang'aa kama uangavu wa anga; na waongozao wengi katika haki watang'aa kama nyota milele na milele. Lakini wewe, Ee Danieli, ufunge maneno haya, ukatie muhuri kitabu, mpaka wakati wa mwisho: wengi watakimbia huku na huku, na maarifa yataongezeka. Danieli 12:3, 4.

Aya ya kumi inabainisha mchakato wa majaribio wa hatua tatu unaowachuja mabikira wanaoitwa kuwa miongoni mwa elfu mia arobaini na nne. Katika hali zote mbili, mchakato wa kuchuja na kujaribu unategemea iwapo mabikira wanaelewa ongezeko la maarifa (maono) ambalo lilifunguliwa muhuri wakati wa mwisho mwaka 1989.

"Wakati wa mwisho" katika siku za mwisho ulikuwa mwaka 1989, wakati mistari ya arobaini hadi arobaini na tano ya Danieli kumi na moja ilifunuliwa. Wakati huo ilithibitishwa kwamba mada ya mistari hiyo ilikuwa kuinuka na kuanguka kwa mwisho kwa mfalme wa kaskazini. Pia ilithibitishwa kwamba mfalme wa kaskazini katika mistari hiyo ni mamlaka ya kipapa ya siku za mwisho. Uvuvio haujawahi kutumia msemu "Roma ya Kisasa." Msemu huo niliubuni mimi, ili kuwakilisha mamlaka ya kipapa ya siku za mwisho, kwa kuwa kinabii "kisasa" huwakilisha siku za mwisho. Ellen White hakuwahi kutumia msemu "Roma ya Kisasa."

Kuna mitazamo isiyo sahihi kuhusu ni nani anayewakilishwa na mfalme wa kaskazini katika aya sita za mwisho za Danieli kumi na moja, lakini kuna ufahamu mmoja tu ulio sahihi. Ufahamu kwamba mfalme wa kaskazini katika aya hizo ni mamlaka ya kipapa ulitokana na ushuhuda mwingi wa kinabii. Aya ya arobaini inaanza kwa kutambua kwamba upapa ulipokea jeraha la mauti mwaka 1798, kisha aya ya arobaini na moja hadi arobaini na tatu zinabainisha mambo yanayohusika katika uponyaji wa jeraha hilo la mauti. Aya ya arobaini na nne inaeleza ujumbe unaoukasirisha upapa na kuendelea hadi aya ya arobaini na tano, wakati mamlaka ya kipapa inapofikia mwisho wake wa mwisho kabisa na kamili. Maono yaliyofunguliwa mwaka 1989 ni maono ya kuinuka na kuanguka kwa mwisho kwa mamlaka ya kipapa katika siku za mwisho. Maono hayo ndiyo ongezeko la maarifa linalozalisha na kudhihirisha makundi mawili ya waabudu, kulingana na kukubali au kukataa kwao maarifa yaliyomo katika aya hizo.

Kulingana na sura hiyo hiyo ambamo ongezeko la maarifa lilifunuliwa mwaka 1989, "wanyang'anyi wa watu wako," ambao "wanajikweza" na hatimaye "huanguka," ndio ishara inayothibitisha "maono." Katika uchujaji wa mwisho, swali la kwanza la majaribio ni: ni nani anayeakisiwa kama "wanyang'anyi wa watu wako," kwa kuwa wao ndio ishara ya kinabii inayothibitisha "maono." Je, hao wanyang'anyi ni nguvu ya kipapa au ni Marekani?

Vitabu vya Danieli na Ufunuo ni kitabu kimoja kilekile, vikiwakilisha mashahidi wawili wa mstari uleule wa unabii. Danieli ni mwanzo na Ufunuo ni mwisho, na kwa pamoja vinawakilisha mashahidi wawili wa ukweli ambao unaondolewa muhuri wake wakati wa mwisho mwaka 1989.

Danieli anaeleza mchakato wa utakaso uliotokea wakati Simba wa kabila la Yuda alipofungua muhuri wa mistari ya arobaini hadi arobaini na tano mnamo mwaka 1989. Wakati huo mchakato

wa kupima ulianza ili kubaini na kudhihirisha ni nani wangukuwa "makuhani" wanaounda watu wa agano ambao ni elfu mia arobaini na nne katika siku za mwisho. Hosea anaongeza kwamba wale wanaokataa kuongezeka kwa maarifa ya siku za mwisho hawatakuwa miongoni mwa makuhani wanaounda elfu mia arobaini na nne.

Watu wangu wanaangamizwa kwa kukosa maarifa; kwa kuwa umeyakataa maarifa, mimi nami nitakukataa, hutakuwa kuhani wangu; kwa kuwa umesahau sheria ya Mungu wako, mimi nami nitawasahau watoto wako. Hosea 4:6.

Kitabu cha Ufunuo kinabainisha kwamba maarifa yaliyofunuliwa na yanayokataliwa na kundi moja huhitimisha kukataliwa kwao kabla tu ya kufungwa kwa mlango wa rehema.

Akaniambia, Usifunge maneno ya unabii wa kitabu hiki; kwa maana wakati umekaribia. Mwenye kudhulumu na azidi kudhulumu; mwenye uchafu na azidi kuwa mchafu; mwenye haki na azidi kufanya haki; mtakatifu na azidi kutakaswa. Ufunuo 22:10, 11.

Historia ya Wamileraiti inaonyesha historia ya wale mia na arobaini na nne elfu, na kwa pamoja Wamileraiti na wale mia na arobaini na nne elfu wanawakilisha mwanzo na mwisho wa ujumbe na kazi ya malaika watatu wa Ufunuo sura ya kumi na nne. Historia hizi sambamba hutambulisha matukio yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema. Kazi ya historia zote mbili imeonyeshwa kwa mfano na Eliya na Yohana Mbatizaji.

“Kwa kutetemeka, William Miller alianza kufunulia watu siri za ufalme wa Mungu, akiwaongoza wasikilizaji wake kupitia unabii hadi ujio wa pili wa Kristo. Kwa kila juhudi alizidi kupata nguvu. Kama vile Yohana Mbatizaji alitangaza ujio wa kwanza wa Yesu na kutengeneza njia kwa ajili ya kuja kwake, vivyo hivyo William Miller na wale walioungana naye walitangaza ujio wa pili wa Mwana wa Mungu.” Maandishi ya Awali, 229, 230.

Ujumbe wa Wamileraiti ulitambua “matukio” yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema, kama yalivyowakilishwa na wote wawili, Eliya na Yohana Mbatizaji.

Ilipasa watu waamshwe kuhusu hatari yao; wachochea kujiandaa kwa matukio ya adhimu yanayohusiana na mwisho wa wakati wa rehema. Pambano Kuu, 310.

Mnamo mwaka 1989, pamoja na kusambaratika kwa Umoja wa Kisovieti, sehemu ya kitabu cha Danieli inayohusiana na siku za mwisho iliondolewa muhuri na mchakato wa kujaribiwa ukaanza. Jaribio hilo lilitengea uwezo au kutoweza kwa watu wa Mungu kuelewa au kukataa ongezeko la maarifa linalowakilishwa katika mistari sita ya mwisho ya sura ya kumi na moja ya Danieli; mistari inayoongoza hadi mstari wa kwanza wa sura ya kumi na mbili, unaobainisha “kufungwa kwa mlango wa rehema.” Ujumbe wa “matukio yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema” kisha ulifunuliwa, na kazi ya wale waliokuwa wagombea kuwa “makuhani” wa mia moja arobaini na nne elfu ikaanza. Kazi yao ilikuwa “kuelewa” na kutangaza ujumbe unaowakilishwa katika kifungu hicho. Ujumbe na kazi ya mia moja arobaini na nne elfu ilikuwa kuwasilisha ujumbe uliofunuliwa ili kuwachochea watu “kujiandaa kwa matukio ya taadhima yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema.”

"Leo, katika roho na nguvu za Eliya na za Yohana Mbatizaji, wajumbe walioteuliwa na Mungu wanaelekeza uangalifu wa dunia inayokabili hukumu kwenye matukio ya uzito mkubwa yanayokaribia kutukia yanayohusiana na saa za mwisho za kipindi cha rehema na kuonekana kwa Kristo Yesu kama Mfalme wa wafalme na Bwana wa mabwana. Hivi karibuni kila mtu atahukumiwa kwa matendo yaliyotendwa katika mwili. Saa ya hukumu ya Mungu imefika, na washiriki wa kanisa Lake duniani wanabeba wajibu mzito wa kuwaonya wale wanaosimama kana kwamba wako ukingoni kabisa mwa maangamizi ya milele. Kwa kila mwanadamu ulimwenguni kote atakayetia maanani, ni lazima kanuni zilizo hatarini katika pambano kuu linaloendelea zifanywe wazi, kanuni ambazo ndizo zinazobeba hatima za wanadamu wote." Manabii na Wafalme, 715, 716.

Historia ya Yohana Mbatizaji na Kristo, pamoja na historia ya Wamileraiti, inaonyesha ujumbe wa wale elfu mia moja arobaini na nne na kazi yao. Wote wawili, Yohana na Kristo, walielewa kwamba ujumbe wao uliwakilisha kufungwa kwa mlango wa rehema.

Lakini alipoona Mafarisayo na Masadukayo wengi wakija kwenye ubatizo wake, akawaambia, Enyi kizazi cha nyoka, ni nani aliyewaonya kukimbia ghadhabu itakayokuja? Mathayo 3:7.

Kristo aliwakilisha uharibifu wa Yerusalemu, uharibifu uliulele ambao Yohana alikuwa amewaonya Wayahudi wenye mabishano kwamba ulikuwa unakaribia. Yesu alitumia uharibifu huo kama ishara ya "ghadhabu" inayanza wakati Yeye, kama Mikaeli, anaposimama katika Danieli sura ya kumi na mbili, aya ya kwanza.

Kristo aliona Yerusalemu kama alama ya dunia iliyokakamaa katika kutokuamini na uasi, na ikiharakia kukutana na hukumu za kulipiza kisasi kutoka kwa Mungu. Majonzi ya kizazi kilichoanguka, yaliyolisonga sana nafsi Yake, yalilazimisha kutoka midomoni Mwake lile kilio chenye uchungu mwingi sana. Aliona kumbukumbu ya dhambi ilivyochorwa katika taabu za kibinadamu, machozi na damu; moyo Wake uliguswa na huruma isiyo na kifani kwa walio katika dhiki na mateso duniani; alitamani sana kuwapunguzia wote taabu. Lakini hata mkono Wake usingeweza kugeuza wimbi la majonzi ya kibinadamu; wachache wangekitafuta chanzo chao pekee cha msaada. Alikuwa tayari kumwaga nafsi Yake hata kufa, ili kuleta wokovu uweze kupatikana kwao; lakini wachache wangemjia ili wapate uzima.

Ukuu wa mbinguni katika machozi! Mwana wa Mungu asiye na kikomo amefadhaika rohoni, ameinamishwa na uchungu! Tukio hilo lilijaza mbingu yote na mshangao. Tukio hilo hutufunulia uovu wa kupindukia wa dhambi; linaonyesha jinsi ilivyo kazi ngumu, hata kwa Nguvu isiyo na kikomo, kuwaokoa wenye hatia kutokana na matokeo ya kuvunja sheria ya Mungu. Yesu, akitazama mbele hadi kizazi cha mwisho, aliuona ulimwengu ukiwa umenaswa katika udanganyifu unaofanana na ule uliosababisha uangamizi wa Yerusalemu. Dhambi kuu ya Wayahudi ilikuwa kuukataa kwao Kristo; dhambi kuu ya ulimwengu wa Kikristo ingekuwa kuukataa kwao sheria ya Mungu, msingi wa utawala Wake mbinguni na duniani. Maagizo ya Yehova yangedharauliwa na kuhesabiwa si kitu. Mamilioni walioko utumwani kwa dhambi, watumwa wa Shetani, waliowekewa hukumu ya kuteseka mauti ya pili, wangekataa kusikiliza maneno ya kweli katika siku yao ya kujiliwa. Upofu wa kutisha! Kuzuzuka kwa ajabu!" Pambano Kuu, 22.

Ujumbe wa onyo uliotangazwa na Yohana Mbatizaji na pia Kristo ulikuwa uleule; vivyo hivyo, ujumbe wa onyo wa Wamileraiti ulikuwa uleule, ukibainisha matukio yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema, na ndio ujumbe ambao pia wale mia moja arobaini na nne elfu watautangaza. Mashahidi watatu; Yohana Mbatizaji, Kristo na Wamileraiti, wakishuhudia kwamba kazi na ujumbe wa wale mia moja arobaini na nne elfu ni mchakato wa majaribio wa uhai au mauti unaotekelezwa kupitia kuongezeka kwa maarifa kulikofunuliwa mwaka 1989. Ujumbe uliofunuliwa wakati huo ni maono ya siku za mwisho ambayo ni lazima yaeleweke na wenye hekima ili wawe “makuhani” wanaounda wale mia moja arobaini na nne elfu. Iwapo wale wanaotarajiwa hawaelewi maono hayo, wanatambuliwa kuwa waovu, au wapumbavu, nao huangamia. Wao na watoto wao hukataliwa kwa kuafikiana na kukataa kwao maono hayo ambayo ndiyo kuongezeka kwa maarifa.

Neno la Mungu linatambua kwamba Roma ndiye nguvu inayojikweza, inayowapora watu wa Mungu, kisha huanguka na kuimarisha maono. Swali la iwapo Roma ya Kisasa ni mamlaka ya kipapa au Marekani ndilo jaribio linalobainisha kama wao ni wanawali wenye hekima au wapumbavu. Jaribio hilo ni la kinabii, lililotokana na kitabu cha Danieli, na baadaye linathibitishwa na kukamilishwa katika kitabu cha Ufunuo. Suala la Roma ya Kisasa si tu chaguo kati ya mamlaka ya kipapa au Marekani, bali ndilo jaribio la mwisho kwa wale mia moja arobaini na nne elfu. Ni jaribio la kinabii, na likieleweka ipasavyo linajumuisha kila uwakilishi wa mchakato wa mwisho wa majaribio uliowekwa ndani ya ushuhuda mtakatifu wa kinabii wa Mungu.

Mchakato wa kujaribiwa wa nyakati za Yohana Mbatizaji na Kristo ulitokana na kitabu cha Danieli, kama ilivyokuwa pia kwa mchakato wa majaribio katika wakati wa Wamileraiti. Kama jaribio la kinabii, mbinu ya jinsi ukweli unavyothibitishwa ni muhimu kwa wale wanaojaribiwa kuitekeleza kwa usahihi, sawa na kushikilia tu mtazamo sahihi kuhusu ni nani Roma ya Kisasa. Iwe kinachozingatiwa ni utambulisho sahihi wa Roma ya Kisasa, au utekelezaji wa mbinu sahihi, vipengele vyote viwili vya jaribio vimebainishwa katika kitabu cha Danieli. Katika Danieli sura ya kwanza, Danieli alipitia mchakato wa majaribio wa hatua tatu ulioanza na masuala ya chakula, kisha jaribio la mwonekano, na kufuatwa na jaribio lililotekelezwa na Nebukadneza, ambaye ni ishara ya kibiblia ya Mfalme wa Kaskazini, mamlaka ya kipapa ya siku za mwisho.

Na kwa wale vijana wanne, Mungu aliwapa maarifa na ustadi katika kila aina ya elimu na hekima; na Danieli akawa na ufahamu wa maono yote na ndoto. Na mwisho wa zile siku ambazo mfalme alikuwa amesema kuwa waletwe, mkuu wa matowashi akawaleta mbele ya Nebukadneza. Mfalme akazungumza nao; na miongoni mwa wote hakupatikana aliye sawa na Danieli, Hanania, Mishaeli, na Azaria; kwa hiyo wakahudumu mbele ya mfalme. Na katika mambo yote ya hekima na ufahamu ambayo mfalme aliwauliza, aliwakuta kuwa bora mara kumi kuliko wachawi wote na wanajimu waliokuwamo katika ufalme wake wote. Danieli 1:17-20.

"Mwishoni mwa siku zile," ambayo kwa kinabii ni siku za mwisho wakati wale elfu mia arobaini na nne wanapojaribiwa, Danieli na wale watatu walio waaminifu walionekana "mara kumi bora kuliko wachawi na wanajimu wote waliokuwako katika ufalme wake wote," na Danieli alikuwa na

"uelewa wa maono yote na ndoto." Danieli anawakilisha wale elfu mia arobaini na nne, ambao katika siku za mwisho wanaelewa ongezeko la maarifa lililokuja wakati Kristo, kama Simba wa kabila la Yuda, akavunja muhuri wa "sehemu ile ya kitabu cha Danieli iliyohusiana na siku za mwisho," mwaka 1989.

Daniel hakuelewa tu zaidi ya wengine kuhusu ndoto na maono; alikuwa na "ufahamu katika maono na ndoto zote." Anawakilisha wale wanaotumia mbinu ya "mstari juu ya mstari," kwa kuwa mbinu hiyo huleta "maono na ndoto zote" pamoja kuwa ujumbe mmoja ulioshikamana. Ujumbe unaunganisha ndoto na maono yote katika mstari mmoja wa kinabii hutambua "matukio yanayohusiana na kufungwa kwa mlango wa rehema." Ujumbe huo unathibitishwa na ishara ya kinabii ambayo ni Roma ya Kisasa, nguvu inayojitukuza, inayowapora watu wa Mungu, na kuanguka.

Mamlaka hiyo inaweza kuanzishwa tu kwa kutumia mbinu sahihi. Wengi wanaodai kusoma Biblia hukataa mbinu ya mstari juu ya mstari, na baadhi ya wanaodai kuitumia, hutumia vibaya kanuni zinazounda mbinu ya mstari juu ya mstari. Kanuni hizo ziliwekwa kwa mara ya kwanza katika kumbukumbu za umma na wafuasi wa Miller, na watu wa Mungu wa siku za mwisho wameonywa mapema kwamba wale ambao kwa kweli ni wajumbe wa malaika wa tatu watatumia kanuni za William Miller za kutafsiri unabii.

"Wale wanaohusika katika kutangaza ujumbe wa malaika wa tatu wanachunguza Maandiko kwa kufuata mpango uleule alioutumia Baba Miller." Review and Herald, Novemba 25, 1884.

William Miller aliwakilisha mwanzo wa ujumbe wa malaika watatu wa Ufunuo kumi na nne, na alitiwa mfano na Yohana Mbatizaji, ambaye alikuwa mwanzo wa ule ujumbe ulihitimishwa na Kristo. Dada White analinganisha moja kwa moja mchakato wa kupimwa uliotokea tangu Yohana Mbatizaji hadi kwa Kristo na mchakato wa kupimwa wa ujumbe wa malaika watatu. Yohana alianza ule ujumbe, na haikuwa hadi karibu na msalaba, wakati Kristo alikuwa amewapeleka wanafunzi wake Kaisaria Filipi, ndipo Yesu akaongeza maelezo ya ujumbe ambao Yohana alikuwa ameanza. Kweli ya kwanza (mwanzo) ambayo Yohana alitambua alipoona Kristo ilikuwa kumtambulisha Kristo kama Mwanakondoo wa Mungu aichukuaye dhambi ya ulimwengu.

Mambo haya yalitendeka Bethabara ng'ambo ya Yordani, ambako Yohana alikuwa akibatiza. Kesho yake Yohana akamwona Yesu akimjia, akasema, Tazama, Mwanakondoo wa Mungu, anayeiondoa dhambi ya ulimwengu. Huyu ndiye yule niliyosema habari zake, baada yangu anakuja mtu aliye mbele yangu; kwa maana alikuwako kabla yangu. Yohana 1:28-30.

Kisha kilianza kipindi cha miaka mitatu na nusu cha majaribu kilichomalizikia msalabani. Baada ya Yohana kuuawa muda mfupi kabla ya kusulubiwa, ndipo Yesu akaanza kufafanua ile kauli ya kwanza kabisa ya Yohana.

Yesu alipofika pande za Kaisaria Filipi, aliwauliza wanafunzi wake, akisema, Watu husema Mwana wa Adamu ni nani? Wakasema, Wengine husema wewe ni Yohana Mbatizaji; wengine, Eliya; na wengine, Yeremia, au mmoja wa manabii. Akawaambia, Nanyi mnasema mimi ni nani? Simoni Petro akajibu akasema, Wewe ndiwe Kristo, Mwana wa Mungu aliye hai. Yesu akamjibu akamwambia, Heri wewe, Simoni Bar-yona; kwa kuwa si mwili na damu

waliokufunulia hili, bali Baba yangu aliye mbinguni. Nami nakuambia pia, Wewe ndiwe Petro, na juu ya mwamba huu nitalijenga kanisa langu; wala milango ya kuzimu haitalishinda. Nami nitakupa funguo za ufalme wa mbinguni; na chochote utakachofunga duniani kitafungwa mbinguni; na chochote utakachofungua duniani kitafunguliwa mbinguni. Ndipo akawaagiza wanafunzi wake wasimwambie mtu kwamba yeye ndiye Yesu Kristo. Tangu wakati huo Yesu akaanza kuwaonyesha wanafunzi wake ya kwamba imempasa aende Yerusalemu, na ateswe mengi na wazee na makuhani wakuu na waandishi, na auawe, na siku ya tatu afufuke. Mathayo 16:13-21.

Kaesarea Filipi ni jina la Panium katika wakati wa Kristo, na Panium inatambuliwa katika aya inayofuata aya ya kumi na nne ya Danieli 11, ambapo wanyang'anyi wa watu wako, wanaojikweza lakini wanaanguka, wanatambulishwa. Ujumbe wa Yohana Mbatizaji, uliovuviwa na ulikuwa timilifu, ulikuwa ujumbe wa mwanzo uliowakilisha ujumbe wa Wamilleraiti, uliokuwa umejengwa juu ya kanuni za Miller. Ujumbe wa Kristo mwishoni, uliokuwa umejengwa juu ya ujumbe wa Yohana na kuupanua, ulikuwa kielelezo cha ujumbe mwishoni wa malaika watatu, ambao unategemea kanuni za Miller na maelezo yanayoongezwa kwenye ujumbe wa Miller wakati mbinu ya mstari juu ya mstari inapofika mwishoni.

Kufikia uelewa usio sahihi wa ishara inayothibitisha maono, pamoja na ishara ya Roma ya Kisasa, kunaenda sambamba na wale katika historia ya Kristo waliokataa ujumbe wa msalaba. Tunaambiwa kwamba Wayahudi waliokataa ujumbe wa Yohana Mbatizaji hawakuweza kufaidika na mafundisho ya Yesu, na kwamba historia ya wale Wayahudi waliotenda jambo hilo hilo inawakilisha wale waliokataa ujumbe wa malaika wa kwanza. Wamileraiti walitambua “wanyang'anyi wa watu wako,” jambo ambalo baadaye nililiita “Roma ya Kisasa,” kama mamlaka ya kipapa.

Tutaendelea na mazingatio haya katika makala ijayo.